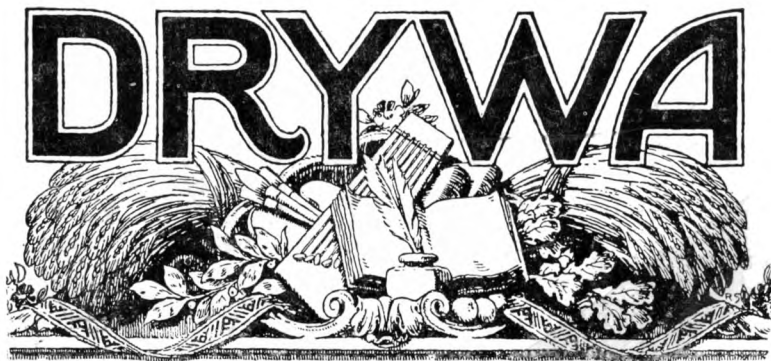

DZĒLĪVE

1963 — Janvars
— februars

57

III Sējums
Volumen

1908 — 1917

LATVĪU LEIKERSKĪBE

Latgolas Vārds

19. gada sējums.

REDAKTORS Dr. A. ŽURONSKIS.

Numero ciekamā 6 sējum.
Ciklā. 2. Mēneš 1937. g.
1937. gada sējums

REDAKCIJA: Red. Latv. Leik. Sk. Būv. un
Arhitekt. Departaments, Rīga,
Pretim. 10. stāvs, 10. dzīvoklis.

TĪKUMS: Latv. Leik. Sk. Būv. un
Arhitekt. Departaments, Rīga,
Pretim. 10. stāvs, 10. dzīvoklis.

ABONENAS MOKS: Latv. Leik. Sk. Būv. un
Arhitekt. Departaments, Rīga,
Pretim. 10. stāvs, 10. dzīvoklis.

SLUDINĀJUMU MOKS: Latv. Leik. Sk. Būv. un
Arhitekt. Departaments, Rīga,
Pretim. 10. stāvs, 10. dzīvoklis.

1919 — 1940

73 33 (191) 7 gada sējums.

Ceturtdiņš, 1. septembris 1927. g.

JAUNŌ STRAUME

1921 — 1934

<p>Abonēšanas moks:</p> <p>par gadu 1.20 par pusgadu 0.60 par mēnesi 0.10</p> <p>Numuru moks) 6 sējum. (3 rub.)</p>	<p>PROGRESĪVA LATGOLAS TAUTAS AVĪZE</p> <p>Izīti 1 reāls nedēļā.</p> <p>REDAKCIJA UN KANTORS: P. Rīgas, Mazā ielā Nr. 21, dz. 2. Telpas 2096. NDDALĀS: D. Rīgas, Mazā ielā Nr. 21, dz. 2. Telpas 2096. Izdevniecība, drukāšana un izpildesība: Rīga, Mazā ielā Nr. 21, dz. 2. Telpas 2096.</p>	<p>Sludinājumu moks</p> <p>pirma lapa par 1.20, otrā lapa 0.60, trešā lapa 0.30, ceturta lapa 0.15, piekta lapa 0.075, sestā lapa 0.0375, septiņā lapa 0.01875, astoņā lapa 0.009375, deviņā lapa 0.0046875, desmitā lapa 0.00234375.</p>
--	---	--

Jaunais Vārds

Latgolas zemnieku teiktoņi un tautas vārdi

REDAKCIJA UN KANTORS: Rīga, Mazā ielā Nr. 21, dz. 2. Telpas 2096.
ABONĒŠANAS MOKS: Par gadu 1.20, par pusgadu 0.60, par mēnesi 0.10.
ATSEVIŠKA NUMUR MOKS) 6 SĒJUMS

Nr. 31 (248)

Ceturtdiņš, 19. augustā 1937. g.

7. g. sējums

1931 — 1940

LATGOLAS BOLSS

1943 —

TRADICIJAS PROSA TŪS TURPYNŌŠONU!

Losīt rokstu „Latgaļu kalendaru un aviņņiceibas 100 godi.“

Recenzijas

LATGOLAS VĪTU VĒRDI KRĪVIJAS GEOGRAFIŠKŪS VĒRDU SAROKSTĀ

Kupš 1962. goda Vocijā sōcis iznōkt plašs vītvōrdū registrs *Russisches geographisches Namenbuch*. Izdevēja ir Zynōtņu un literaturas akadēmija Maincā, bet sastōdeitōjs tōli pazeistamais vōcu volūdņiks M. Fasmers (Max Vasmer), kas pīaicinōjis paleigā vēl kaidus četrus cytus specialistus. Sys Krīvijas dažaidūs apgobolu vītvōrdū rōdeitōjs paradzāts vysai plašs — 1. sējuma 1. burtneica ar sovom 240 teksta loppusem (vērsroksts, priksvōrdi un ivodi sekōs vālōk!) aptver tikai vōrdus nu A- leidz Ba- (*Ababkova — Baki*).

Myusus šys izdavums var īpaši interesēt tōpēc, ka tymā uzjemti navin dažaidu Leitovas nūvodu, bet ari daudzi Latgolas apdzeivōtūs vītu vōrdi. Kai paškērtņis (rōdeitōja pyrmais vōrds) parosti snāgtō atteiceigō vītvōrda krīvyskō, ratumā ari pūliskō, ukrainiskō, leitoviskō, latvyskō, utt. forma. Pīzeimei, kŭ vītvōrds apzeimei (cīmu, muīžu, mōjas, pīlšātu vai tōs daļu u.c.), sekoj vītas nūrōdejums, mynūt pozīciju (pīm. — pī taidas un taidas upes, azara u. tml.), pogostu, aprīnki un gubernu, izejūt nu Krīvijas vacō īdalejuma. Kur tys sastōdeitōjim bejis īspējams, snāgti šōs vītas nūsaukumi ari vēl cytōs volūdōs, tai rumaņu, ukrainu, pūļu u.c., bet ari leitovīšu un latvīšu.

Dorba pyrmaļai burtneicai nav vēl pīvinōti nūrōdejumi, kaidi ir dorba izdūšonas principi, taču vārojams, ka Latgolas vītvōrdi šeit uzjemti, publiceļūt vysus bejušōs Vitebskas un Plīskovas gubernas apdzeivōtūs vītu nūsaukumus. Nu cytim mums tyvōkim apgobolim uzejami Kauņas un Viļņas vītvōrdi; prōvs skaits nu tim ir teiri baltyski.

Nu šō Fasmera dorba tekstim radzams, ka sastōdeitōji cantušis precīzi un pīlņeigi snēgt tū **materialu**, kas bejis jūs reiceibā, tai ari latvyskūs Latgolas vītu nūsaukumus, pīmāram, (krīvu burtu vītā šeit lykti traknī latvyski):

Ašary (lett. *Ašari*) Dorf, Vol. Kresl., Kr. Dvinsk, G. Vitebsk (Vit. Nr. 84; Endz. II, S. 168).

Tys ir: „Ašary (latvyski Asari) cīms Krōslovas pogostā,

Daugovpīļs aprīnki, Vitebskas gubernā“, skot. myn. grōmotas 211. lp. Tōļōk ikvōs lyktas ziņas, nu kaida olūta dati jemti — pyrmais byus kaidis Vitebskas gubernas apdzeivōtūs vītu saroksts, ūtrys ir J. Endzelina grōmota Latvijas vītu vōrdi, 2. daļa (Reigā 1925. g.). Tōs 168. lp. mynātō cīma vōrdū ari uzejom — pazeistamō latgaļu filologa Bronislava Spūļa uzrakstejumā.

Tai ka Fasmera izdūdamūs vītu vōrdū rōdeitōju nav šaubu, izmontōs daudzi cyti zynōtnīki, tod ir pateikami, ka tymā uzejami ari Latgolas latvyski vītu nūsaukumi.

Tyvōka īpasazeišona ar šū registru tūmār rōda dizgon naapskaužamu ainu. Tai uzadurom uz daudzim myusu dzimtnes nūsaukumim, par kurim palikom naziņā, kaida tūs latvyskō forma. Pīmāram, 16. lp. raksteits, ka Domopoles (= Bērziļs) pogosta cīms, kŭ krīvyski sauc **Avkstory**, latvyski *Augstari*, asūt „am Moor Iču-Grejva“. Kai eisti sauc latvyski šū pūru un kur tō vōrds losoms? Tymā pat 16. lp. saceits:

Avnija Dorf am See Avnija, Vol. Ner., Kr. Ljuci, G. Vitebsk (Vit. Nr. 45).

Nērzas pogosta vītu vōrdū storpā jau mynātāļ Endzelina grōmotā 179. lp. šaida cīma vōrda nav. Tō nav ari 1956 g. Reigā izdūtajūs Endzelina Latvijas PSR vītu vōrdūs, kur tam byutu bejis jōbyun 1. daļas 1. sējuma (A — J) 55. lp. Ka šys cīms tūmār jōmekleļ Nērzas pogostā, tai lik dūmōt kaidis cyts vītu vōrds, kas uzejams tur pat 55. lp. — Auniņu azars Nērzā (par olūtu uzdūta Latvīšu Konversacijas Vōrdneica, 15. sējums 29 022. sleja).

Nu daudzim cytim gadejumam, kur registra autorim nav bejuse zynoma kaida vītu vōrda latvyskō forma, var atzeimēt, pīmāram, pīcus *Avuotīņus* (krīv. **Avotin'**) 16. lp., diveļus Latgolas cīmus, kam mynāts tikai krīvyskais vōrds **Avlasenki** (Dagdā un Viļakā), skot. tur pat 16. lp., Jōsmuižas cīmu **Akmany** (40. lp.), Bolvu cīmu **Akmeni** (tur pat), turpretim krīvyski transkribatō. „**Akmen' Sola**“ labi atspūguloļ vīteļū izrunu.

Cytūs gadejumūs mynātō dorba sastōdeitōji nav vārējuši nūskaidrōt, voi dūti vītu vōrdi, kuru forma dažaidōs volūdōs ir apmāram vīnaida, apzeimeļ vīnu un tū pošu — voi ari dažaidas vītas. Tai tys pīmāram, 101. lp., kur krīvu vōrdam **Ambel'mujža** pīvinōts latvīšu Ambeļmuīža (Vyšku pogostā), bet pībylsts, ka tei, varbyut, identiska ar nōkušu, kas (pūliski) saucās **Ambenmuīža**.

Par šim tryukumim nav kŭ vaiņōt vōcu zynōtnīkus, kas, kai vārojams, strōdōjuši vysai rŭpeigi. Jim tryucis atbylstūšu latvīšu izdavumu. Leidz šam izdūti Latgolas (un tam leidza vysas Latvijas) vītu vōrdū saroksti, cik tōli šō roksta autoram zynoms, ir stypri napīlņeigi un sovā daļā ari klaidaini. Jo ari poši uzraksteitōji leļōkŭ tīšu bejuši (kai tam ari jōbyun!) augsti kvalificāti, tod jūs ziņu snēdzēji daudzkrōrt poši nav zynōjuši ni vītu vōrdū pareizōs formas, ni ari pošus vītu nūsaukumus (tys naapsaubami pīrōdams ar labi pazeistamu apvydu vītu vōrdū materialu).

Cik tōli zynoms, vyspīlņeigōkŭ un, jōdūmoļ, leļōkā daļā ari pareizu Latgolas vītu vōrdū registru, šū apgobolu pakōpiniski apceļōdams, beja sastōdējis prof. Juris Plākis, bet pēc jō nōves deportacijā tys ticis irokts zemē un tai, prūtams, gōjis bŭjā.

Trymdā izadūtu savōkt, varbyut, vīneigi atsevišku cīmu voi pogostu vītu vōrdus, cik tōli vīna voi ūtra persona tūs vēl pīmiņ. Pīlņeigs un pareizs Latvijas vītu vōrdū rōdeitōjs, kŭ lītderēigi varātu izmontōt ari cyttautu zynōtnīki, palik latvīšu (un tam leidza latgaļu) volūdņiku nōkŭtnes izdavums. Taidam kotrā ziņā byutu jōbyut papyldynōtam ar atbylstūšu vītu nūsaukumim, kas lītōti pūļu, vōcu, krīvu, atseviškūs gadejumis — ari leitovīšu, igauņu un zvidru volūdā.

Varbyut varim pat cerēt, ka kaidreiz varātu rastis īspējami pīlņeigs kartografisks materials, kur (vysmoz golvonī objekti) byutu atzeimāti leļōka marŭga kartēs. Vīneigi tai byutu īspējams naklaidaini identificēt atseviškas vītas. Tam byutu lela nūzeime ari nōkŭtnē, jō vītu vōrdū sastōvs ikvinā nūvodā ir pakļauts namiteigom pōrmaiņom, vacūs vōrdus aizmērštūt un pošim objektim stypri pōrsamainūt voi ari galeigi izneikstūt.

K. Draviņš, Lundā